

Een weekend Terschelling

Het verslag van een korte excursie - zondag 28 april van 10.30 tot 12.00 uur - wil ik u niet onthouden.

Direct na het verlaten van Midsland slaan we bij het Strieper Kerkhof het fietspad in, richting Striep. Het eerste wat we zien en horen is een aantal Kneutjes in de Zwarte elzen langs de slootkanten. De elzen zijn hier nog bijna winters: de bladeren zijn nog maar net uit de knop en nog klein. Op en om een oude mesthoop scharrelen wat Ringmussen rond. In de hier hoog gelegen graslanden treffen we wat Kieviten en Scholeksters aan en op het eerste kruispunt van pad en weg naar Striep, hebben we binnen een straal van 10 meter een paartje Scholeksters, een fouragerende Grutto, een Tureluur op een paal en een zingend opstijgende Veldleeuwerik. Op de dijk gekomen zoeken we snel met de kijker de Strieper Polder en de oostelijk daarvan gelegen heuvel af. Het is opkomend water, maar nog te ver voor hoog water, zodat de polder veel overtuigende vogels kan herbergen.

Ongeveer een kilometer oostwaarts ontwaren we twee vluchten ganzen dicht bijeen, ongeveer 300 vogels, waarschijnlijk Rotganzen. Ze strijken spoedig achter de dijk neer, uit het zicht.

Op kwelder en wad zijn in de verte grote aantallen vogels zichtbaar. We taxeren waar we het beste de dijk op kunnen gaan om deze vogels van dichtbij te kunnen zien. Dat is 700 meter oostwaarts. Daar gaan we langs de trap omhoog en komen langzaam met ons hoofd over de dijk om de onmiddellijke omgeving te verkennen. Het ziet er veelbelovend uit. Het wad is al ver ondergelopen. Veel vogels, in verscheidene soorten, fourageren vlak onder de dijk. Op de knieën kruipend gaan we langzaam bewegend over de kruin van de dijk naar de wadkant. Daar wringen wij ons in allerlei bochten en komen tot een gunstige zit. Eerst maar eens kijken wat dichtbij zit. Een dertigtal Bonte strandlopers is binnen 20 meter in ondiep water ijverig aan het voedsel zoeken. De meeste exemplaren zijn nog niet in zomerkleed. Slechts een enkele vertoont een vrij gave zwarte buik. De meeste hebben wel al de aanzet daartoe. Het gaat er zwijgend toe. Iets dichterbij naar ons toe loopt een bont gekleurde vogel van het ene bosje weer driftig naar het andere, sjoert er aan en port er met z'n snavel in. Het is een eenzame Steenloper; in dit geval al in prachtig zomerkleed. Als het een volwassen vogel is, zal hij op doorreis zijn naar het hoge noorden, waar in het arctische terrein zijn broedterrein ligt. Het is één van de noordelijkst broedende vogelsoorten (broedt zover noordelijk als er land voorkomt).

Vijf paar Bergeenden fourageren in de buurt. Behalve voortdurend roepende Tureluurs, waarvan er twee voor ons tussen de Bonte strandlopers rondscharrelen, is het vrijwel stil op het wad. De Bergeenden uiten nu en dan baltsgeluiden, zowel op de grond als in de vlucht, o.a. een hoog en vrij snel uitgesproken "foei-foei-foei-foei-foei", dat overgaat in lagere geluiden, ook nog een zeer hoog fluitend geluid, dat vrij gemakkelijk aan de aandacht ontsnapt en dat je eerder aan andere vogelsoorten op het wad toeschrijft dan aan die grote Bergeenden. Rechts van ons "graast" een Bergeenden-paar in nauwelijks 1 cm. water. Met de snavel slobberend over de oppervlakte van het water en door de dunne modder brede maaibewegingen makend. Zo moeten zij - lijkt het - klein goed er uit zeven. Hun voedsel bestaat o.a. uit het wadslakje en algen. Als het Bergeenden-echtpaar voldoende gegeten heeft, vliegen zij terug naar het nest-territorium. Wanneer het reeds een nest met eieren heeft, gebeurt het volgende:

Als het paar boven de plaats is aangekomen, waar het nest zich bevindt - veelal in een verlaten konijnenhol - vliegt het daar een rondje. Hierna duikt het voorop vliegende wijfje snel naar beneden en soms schiet zij direct het hol in. Meestal landt zij in de buurt, waarna zij ongezien de nestingang tracht te bereiken. Dan haalt zij het dons van de eieren en hervat het broeden. Het mannetje beschrijft eerst nog een controlerend rondje boven het nestterrein en vliegt daarna terug naar het wad.

Als het wijfje na uren broeden weer behoefte heeft aan voedsel (en wat vertreding?) verlaat zij het nest na eerst de eieren met dons bedekt te hebben, zodat ze niet kunnen afkoelen. Ze vliegt naar het voedselgebied waar zij zich bij haar echtgenoot aansluit, onder een typisch begroetingsritueel. Hierna begint het fourageren enz., enz.

Binnendijks treffen we eveneens Bergeenden aan, enkele paren in de sloten, vrij veel paren rustend in het grasland. Dit kunnen nog niet broedende paren zijn, die in het algemeen een groot deel van de tijd kunnen doorbrengen met niets doen.

Op het wad, ongeveer 300 meter van de dijk, zit een vrij dichte concentratie van vogels. Het blijken 360 Rosse grutto's te zijn, reeds rustend na het langdurig voedselzoeken tijdens laag water. Straks zullen ze moeten wijken voor het snel opkomende water. Dan gaan ze rusten op de buitenzijde van de hier aanwezige kwelder of vliegen over de dijk om in het grasland op veilige afstand van paden en wegen een uur of vier te rusten, namelijk van twee uur vóór tot twee uur na laagwater. Velen zijn reeds in hun prachtige rosse zomerkleed. Van enkele soorten zien we slechts één exemplaar: op een opgespoten randstrandje één Strandplevier, en aan een klein plasje op het wad één nogal dikke, vrij grote strandloper. Het blijkt een Kanoetstrandloper te zijn. Evenals de Steenloper, een arctische soort die zo noordelijk mogelijk broedt, eenzaam op de droge stenige arctische steppe. Er zat nog veel meer op het wad, maar we laten het hierbij.

We fietsen verder langs de binnenkant van de dijk. De graslanden wemelen van de weidevogels, Veldleeuweriken en Graspiepers. Daarnaast zijn er nogal wat doortrekkende Kramsvogels. We kijken een tijdje naar een aantal Goudplevieren, nu meest in vergevorderd zomerkleed, de onderkant en de wangen reeds geheel zwart; op de rug is het nog niet alles goud wat er blinkt, maar het scheelt niet veel meer.

Telkens worden we weer verrast door opvliegende Goudplevieren uit grasland waar je ze niet had opgemerkt. Nu en dan is het een eenling. Vooral deze eenlingen laten de karakteristieke droefgeestige roep horen.

De aandacht wordt plotseling getrokken door een aantal vrij kleine vogels, op de brede bermen van de weg. Op enige afstand net kleine Kievitjes. Het is een merkwaardig gezelschap van 34 Steenlopers, die samen met wat Kramsvogels, één Rosse grutto in het midden van de groep, en een tiental Spreeuwen druk aan het fourageren zijn tussen wat schapen en lammetjes. Ze laten zich tot op geringe afstand naderen. Verder gaande ontmoeten we telkens van die groepjes Steenlopers.

Nu en dan beklimmen we de dijk. Bij voorkeur doen we dat langs de hekken die de dijk in percelen verdelen. Dan kan je langzaam bewegend, voor de wadvogels onopgemerkt, over de dijk komen. Ook nu lukt het. De vogels aan de voet van de dijk op het wad blijven zitten. Zo hadden we verleden jaar tientallen Rotganzen op 50 meter afstand, temidden van een groot aantal Smienten. De Rotganzen kregen we toen op 10 meter hoogte over ons heen. Nu zien we twee Groenpootruiters al roepend passeren. Twee groepjes, van 7 en 9 Rotganzen, fourageren langs het opkomend water, op deze plaats nog op een paar honderd meter van ons verwijderd.

Vanaf de dijk verkennen we nogmaals het polderland. We juichen haast als we bij de Formerumerkooi een vrij grote troep Rotganzen ontwaren. We dalen snel van de dijk af. Een groepje van zeven vogelaars verlaat het fietspad en slaat onze richting in, om vervolgens lawaaiig de dijk te beklimmen. Gelukkig zullen ze voorlopig de Rotganzen niet verjagen. Nog dreigt gevaar van de zijde van twee langzaam rijdende auto's die via twee verschillende wegen naderen. De Rotganzen blijven echter zitten. Daarna gaan we eerst snel, maar tenslotte uiterst voorzichtig op de fiets in de richting van de ganzen. Met uiterst langzame bewegingen stappen we af en bewegen ons voorzichtig tot achter een damhek. De Rotganzen hebben ons natuurlijk gezien. Alle halzen zijn gestrekt. Kalm lopen ze een eindje van ons af en beginnen dan weer te grazen. Ze zijn dicht bijeen. Veelvuldig zien we de vogels met laag gestrekte hals andere verjagen. We hebben ze op hoogstens 150 meter afstand. Je kunt hun zachte geluiden goed horen. We ontdekken geen vogel zonder de kleine halsvlek, al moet gezegd worden dat het wit veelal weinig

te betekenen heeft. Achter ons menen we ook Rotganzen te horen. Inderdaad, ter hoogte van Lies zitten minstens 180 exx. dicht bijeen. Vlakbij ontdekken we nog een afzonderlijk groepje van 10 stuks.

Ook de Rotgans is een noordelijke broedvogel. We zagen uitsluitend de Zwartbuikige vorm (*Branta bernicla bernicla*) die in Noord Rusland en in het noorden van West- en Midden Siberië broedt. Zij verlaten ons land pas eind mei of begin juni.

We zijn nu een uur onderweg en hebben in die tijd 2 km. afgelegd, waarin we op wad, kwelder, dijk en polder, 34 vogelsoorten hebben waargenomen en hoe:

op geringe afstand, de meeste soorten in ruime aantallen en alles omlijst door intensief gezang en geroep. Vergezeld door een baltsende Watersnip keren we naar Midsland terug.

's Middags maken we een wandeling vanaf Lies door de polder naar Midsland. We zigzaggen door het land en volgen nu en dan een stukje van de wadden- dijk, waar nu het water tegenaan slaat. Van hier hebben we prachtige vergezichten over zee en landschap. Aan onze check-list worden nog 13 soorten toegevoegd, o.a. een paartje Krakeenden, zich poetsend in het gras en een paartje Dwergsterns rustend op een kleine kwelder. Moge dit gebied tot in lengte van dagen onaangetast blijven.

P.L.Ploeger

